Писатель, драматург Л.Яндаковлан — 70 ий

ТАЧАТ ЧОЛГАЛЫКШЕ ПЎСӦ

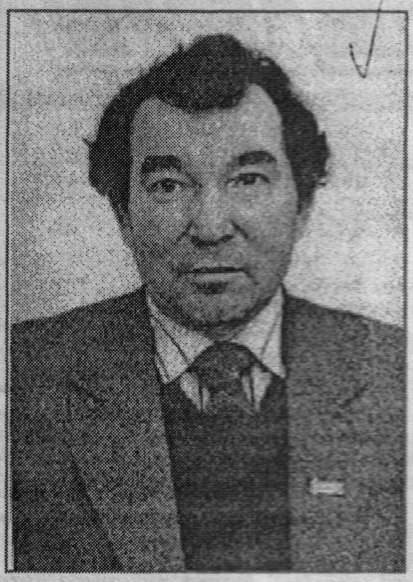

Шымлу ийым темыше журналист, драматург да писатель Л.Яндаков ожнысек марий ешын, кресаньыкын, ялын, тӧран пӱрымашыштым шымла да ик шонымашке лектеш: виян, пашаче марий айдеме куатше дене молан шагал пайдалана, шке мландыште оза улам манын, ончыко лекташ молан лӱдеш?

Шкенам пагален моштыдымашлан кӧрак дыр мемнан коклаште мастар, вуйлатен мошышо ен-шамычын радамышт эркын кушкеш.

Куштылго огыл корныштыжо Яндаков тӧра койышым ятыр ужын да чытен. Ик гана веле огыл тыгай ваштареш перо умдым виктен.

Индешлуымшо ий дыме лӱдыкшӧ ванен, но чын верч кучедалше еҥым редколлегийыште веле огыл, обкомыштат аралеп налыныт. Кызытсе саманыште изирак чинан журналист аралалт сеҥа ыле мо? А чын верч шогаш эре ӱжыт, лудшо ш а м ы ч а т «пӱйда нӱшкӧ» манып. Шукыж годым еҥын умшашке ончаш логалеш. Ожно кушто мо сайын киен огыл, шылталаш каласеныт, шӧр але шыл лектыш изи — рейдым эртараш кӱлын. Шылталымашан серышым бюрошто каҥашеныт да титаканшамычым «нуж выньык дене лупшеныт». Шуко материалже сайын аклалтын.

— Журналист корныш кузе возынат? Вет Марпединститутысо биохимфакым тунем лектынат, — йодым тудын деч.

— Мыйын кок дипломем уло. 1954 ийыште Морко педучилищым тунем лектым. Математикым поснак жапленам. Школышто тунемме годымак ты предмет дене нелылыкым шижын омыл. Молыж денат «визытаным» гына шынденыт. Занятий деч вара мӧҥгӧ коштынам. районысо Кугу Парат школышто туныктен. Спорт, художественный самодеятельность сомылым вӱден. Вара Волжский роношко налыныт. Икмыняр жап гыч Морко кундемыш куснен. Калык образований отделыште ышты-ме гутлаште комсомол райкомыштат ойыртемалтын да тудым 1961 ийыште ВЛКСМ обкомыш ӱжыныт. Республикым тореш-кутынь «шеҥын» лектын. Оҥай материал-шамычым редакцийлан темлен.

Комсомол ийгот гыч лекмеке, обком партийный пашаш куснаш темлен. Но тудо газетым ойырен налын да «Марий коммунын» редакторжо П.Г.Корнилов дек миен. Тудо ача семын вашлийын. Тӱҥалше журналист материал почеш материалым партийный илыш отдел вуйлатышын ӱстембакыже оптен, но тудыжо кычалтылаш йӧратыше койышым кучен. Ӱшаным пуышо авторын «шулдырысо пыстыллажым» пӱчкедаш тӧчен. Тидыже кумылым чотак волтен. Паша гыч кайыме шотышто йодмашым возен, но Корнилов колташ вашкен огыл. Шкем кидыш налаш темлен, каналташ да шоналташ жапым пуэн. Леонид Логинович кечывалвелыш канаш миен. Но тушан нелын черланен. Курыкышто

тен.

Индешлуымшо ий марте районым вуйлаташ йӧршӧ шкенан айдеме пуйто лийын огыл. Ондакшат калык ӧрдыж чӱчӱн ойжо дене илен. Ваштареш кынелат — шканет ӧкынет, — манеш Яндаков. — Мемнан кундемыште ӧрдыж гыч толшошамыч ятырнак улыт, — ойла ончычсо собкор. — Сандене нуно шкеныштым лӱдде кучат. Поселкышто изирак организацийым вуйлатыше ик ең, кузе ойлат, рывыж коваштым чиен коштын. Чоя да кӱшыл тӧралан амалкален моштышо койышан. Мырлен моштен райком секретарь ончылнат. Чодыра дене «модаш» тӱҥалын. Тидлан йӧным райком шкежак пуэн. Мый тиде фактым шымленам да «Марий коммуныш» пӱсӧ фельетоным пуышым. Лудшо-шамыч возымым шокшын ваш-лийыч. Но райком вел гыч могыремым сӱсандараш пижыч, — кутыра тудо умбакыже.

Ик тӧра еҥын гоч кундемысе поянлык дене кӱсеным овартылын гын, весе толышо гай лийын. Тидымат собкор сорлыклен кертын. Документ негызеш чот шылтален. Садет корреспондент ӱмбаке виян «тулым пӱрген», судыш пуэн. Яндаковым паша гыч кораҥшынденыт. Занятий деч вара мӧнгӧ коштынам. Шочмо Шӱргыялем марте — куд менге. Самыръклан тиде, манмыла, шӱвалаш веле. Адакше спорт дене кылым кученам. Мӧнгӧ велыш йол шке куржыктен. Кечывал деч вара колхоз пашаш лектеденам. Нелылыкым чытен кушкынам. Ачам ден авам моткоч пашаче ылыч. Авам, кугу орлыкан ӱдырамаш, индеш йочам ыштен, но илен кодынна визытын веле. Ачам, тыглай колхозник, шуко пален, пӱсӧ уш-акылже дене ойыртемалтын. Граждан сар гоч эртен, ече дене ӱчашымыже нерген ойла ыле. Спортлан шӱманҥмем ача деч кусынен, витне. Порфирий шольым тале спортсмен лийын. Морко кыдалаш школышто физкультурым эртара.

Педучилище деч вара 21 ияш рвезе Марпединститутысо студент ешыш ушна. Айдеме, пӱртӱс дене келгынрак палыме лияш шонен. Математика, йылме шотышто специалист-влак денат ӱчашен кертын, но биологий, химий дене ушакылым пойдараш кӱлын. Эркын возгалаш тӱҥалын. Икымше курсышто гимнастика дене институтын чемпионжо лӱмым налын. Вуз деч вара ик ий Волжский ен. Но тушан нелын черланен. Курыкышто коштмо годым уран рудам тойымо вер гыч облученийым налын. Тевекунам биологийым палыме кӱлын. Ятыр жап эм шудо дене эмлалтын, пӱртӱс деч куатым налын шоген, эр еда гимнастикым эртарен.

— Спорт кокымшо шӱлышым пуэн. Шкем ом шуаре гын, тачат шем пусакыште илымыла илем ыле докан. Эм дечат шерге ылыч Корниловын ӱшандарыше ойжо, — манеш Яндаков. Но саде пӧлка вуйлатыше ончычсылак чаракым шындылын. Тыге Яндаков телевиденийыш кая.

Тынар жапыште районын чыла лукшым шерын лектын. Пирым йолжо пукша манме семын, командировкыш кузе гына коштын огыл. Икана ферма воктене кыдал даҥыт терыс вынемыш пурен каен. «Илеть» колхозышто ӱшкыж дечат пыкше утлен.

— Илышлан мый ом ӧпкелалт. Чыла шонымем шукталтын. Тиде мылам эн кугу куан, — манеш шкеже.

Тиде кечылаште Л.Яндаков 70 ияш юбилейжым палемда. Ме тудлан тугаяк чолга да пашаче лияш тыланен кодына.

В.ГОРШКОВ.